

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande ang Remiss ang Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd Ds 2025 nr 18

Sammanfattning av LOs synpunkter:

- LO ser stora risker med att både arbetskraftsinvandrare från tredje land och det svenska systemet för arbetskraftsinvandring kommer utnyttjas av oseriösa och kriminella aktörer om de förslag som föreslås i DS träder i kraft. Det nya regelverket kommer öka incitamenten för dessa aktörer att attrahera arbetskraft till Sverige i syfte att utnyttja människor genom arbetslivskriminella upplägg. Den stora risken i detta upplägg tar emellertid arbetskraftsinvandrarerna själv. Anmälningsskyldigheten och upptäcksgraden är låg när migranten väl befinner sig i Sverige samtidigt som regeringen bedömer att inga författningsändringar krävs för att avskräcka oseriösa och kriminella aktörer.
- LO ser även stora risker för att både Migrationsverket och Migrationsdomstolarna kommer få en ökad arbetsbörda då regelverket blir än mer oöverskådligt och öppet för tolkningar.
- LO avstyrker regeringens förslag att underlåtelse från arbetskraftsinvandrarerna att anmäla (anmälningsskyldighet) om anställningen upphör eller byte av arbetsgivare till Migrationsverket i normalfallet ska leda till att arbetstillståndet och uppehållstillståndet dras tillbaka.
- LO avstyrker regeringens förslag att *inte* utnyttja möjligheten att införa en minimiperiod under vilken arbetskraftsinvandrarerna *är skyldiga* att arbeta för den första arbetsgivaren (max sex månader). LO anser att sex månaders anställning ska vara ett krav.
- LO avstyrker regeringens förslag att det är fullt tillräckligt att arbetskraftsinvandrarerna anmäler byte av arbetsgivare till Migrationsverket de två första åren. LO anser i stället att regeringen ska lägga fram en proposition till riksdagen som föreslår ändringar i utlänningslagen som möjliggör att

Migrationsverket tillfälligt ska upphäva tillståndsinnehavarens rätt att byta arbetsgivare under högst 45 dagar.

- LO anser även att 45-dagarsregeln är en bra modell för att implementera de förslag som lämnas i Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. (SOU 2024:15) och som nu bereds i Regeringskansliet. De undantag som den framtagna bristyrkeslistan reglerar gällande lönekravet kan då hanteras inom tidsfristen. Om inte regeringen går vidare med de lämnade förslagen kan kravet på *god försörjning* kontrolleras.
- I samband med byte av arbetsgivare anser LO även att arbetstagarorganisationen ska ges möjlighet att yttra sig om arbetsgivarens lämplighet och de erbjudna arbetsvillkoren samt att det ska framgå att ansökan gäller byte av arbetsgivare i Sverige.
- LO anser att *arbetsgivaren* ska vara skyldig att anmäla till Migrationsverket när en anställning påbörjas eller avslutas oavsett skäl.
- LO delar inte regeringens bedömning att tredjelandsmedborgare, framtida arbetsgivare och allmänhet i dag erbjuds en enkel tillgång till nödvändig och korrekt information gällande arbetskraftsinvandringssystemet.
- LO anser även att ansvaret ska ligga hos Migrationsverket för att nödvändig och korrekt information samlas in och lämnas ut på ett effektivt sätt. Därför anser LO att Migrationsverkets nuvarande uppdrag ska vidgas och regleras med en författningsförändring. LO anser även att Migrationsverket ska samverka med arbetsmarknadens parter för att informationen ska vara så uppdaterad som möjligt. Det bör därför regleras i utlänningslagen att myndigheten ska samverka med arbetsmarknadens parter.
- LO anser att direktivets bestämmelse att arbetstagaren inte längre ska vara knuten till en arbetsgivare eller till ett yrke de första två åren är en försämring i jämförelse med nuvarande regelverk. LO bedömer att detta kommer leda till betydande risker för utnyttjande av arbetskraftsinvandrare inom LOs yrkesområden samt ökade risker för arbetslivskriminalitet och snedvridning av konkurrens till seriösa företags nackdel.¹

¹ Exempelvis har delegationen mot arbetslivskriminalitet lag fram flera förslag som ska försvåra utnyttjande och exploatering av utländsk arbetskraft där tredjelandsmedborgare är den grupp som är mest utsatt. Menar regeringen allvar med att de vill ha ordning och reda i Sverige krävs det att regeringen lägger fram förslag som försvårar utnyttjande och exploatering av arbetskraftsinvandrare från tredje land.

- LO tillstyrker regeringens förslag att det är migranten själv som söker och får sitt arbetstillstånd och uppehållstillstånd beviljat, inte arbetsgivaren.

Arbetskraftsmigration från tredje land - ett växande och alltmer oöverskådligt lapptäcke

LO har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Justitiedepartementets departementsskrivelse ”**Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd Ds 2025 nr 18**” med anledning av implementeringen av direktivet ”...ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare...”. LO kommer lämna synpunkter på de delar som är relevanta för LO och som går att påverka med anledning av att vissa delar i direktivet är tvingande. LO vill börja med att beklaga att regeringen inte föreslår fler ändringar i utlänningslagen med anledning av implementeringen av direktivet. Förslag som kan ge ordning och reda i mottagandet av arbetskraftsinvandrare från tredje land och stå upp för konkurrensneutralitet för de företag som lever upp till de lagar och regler som vi kommit överens om i Sverige.

Det är uteslutande i LOs branscher som de så kallade riskbranscherna finns.² LO anser att regeringen inte har beaktat de problem som uppdragats inom ramen för arbetskraftsinvandringssystemet sedan det infördes 2008. LO ser stora risker med att både arbetskraftsinvandrare och system kommer att utnyttjas av oseriösa och kriminella aktörer på grund av regeringens flathet i implementeringen av direktivet. LO ser även stora risker för en ökad arbetsbörda hos både Migrationsverket och Migrationsdomstolarna på grund av att regelverket blir än mer oöverskådligt och öppet för onödigt mycket tolkningar, vilket kommer resultera i att antalet beslut som överklagas ökar.

Följande scenario riskerar att bli resultatet av den svenska implementeringen. En till synes seriös juridisk person med god ekonomi och utan anmärkningar anställer en eller flera arbetskraftsinvandrare från tredje land. När arbetskraftsinvandrarerna kommer till Sverige flyttas hen skyndsamt vidare till en annan juridisk person som kan utnyttja arbetskraftsmigranten på olika sätt.

Efter flytten till den nya arbetsgivaren är följande scenario mycket tänkbart. Arbetskraftsinvandrarerna anmäler byte av arbetsgivare (efter instruktion från den första arbetsgivaren) och startar sin anställning hos den nya arbetsgivaren som sedan visar sig vara oseriös, kriminell eller bedöms olämplig på andra administrativa grunder såsom

² Myndigheterna i samverkan mot arbetslivskriminalitet har pekat ut ett antal riskbranscher: Bygg- och anläggning, lokalvård, tvätterier, bilverkstäder, transporter, restauranger, vård och omsorg, gröna näringar samt avfallshantering. Antalet riskbranscher ökar i takt med att myndigheterna får mer kunskap.

unionsföreträdet. I ett sådant fall kommer inte arbetsgivaren att godkännas av Migrationsverket och arbetskraftsinvandrarerna riskerar utvisning efter tre månader om hen inte finner en ny arbetsgivare. Något som ofta är svårt för arbetskraftsinvandrarerna inom LO-yrken. Migrationsverkets bedömningar kan ytterligare försvåras om regeringen går vidare med de förslag som den senaste arbetskraftsinvandringsutredningen lagt fram om ett lönegolv på 100 procent av svensk medianlön och olika former av undantag baserat på en så kallad bristyrkeslista.³

Arbetskraftsinvandringen ska vara behovsprövad och bygga på arbetskraftsbrist

LO anser att arbetskraftsinvandring från tredje land ska vara reglerad och tillåten till yrken där det råder reell brist på arbetskraft, inte stor efterfrågan på arbetskraft. Under de förutsättningarna förbättras arbetsinvandrarernas ställning på arbetsmarknaden samtidigt som arbetsgivaren får en lösning på den uppkomna bristen på arbetskraft. Under dessa premisser minskar även risken för utnyttjande och villkorsdumpning drastiskt.

Dagens ordning, där arbetsgivaren själv bedömer sitt arbetskraftsbehov, leder ofta fel inom flertalet av LOs avtalsområden med utnyttjande och exploatering av arbetskraftsinvandrarerna som följd. LO upplever även stora problem inom ett flertal branscher där arbetsgivarna hävdar att det är svårt att anställa, samtidigt som det finns utbildad personal, men som valt att arbeta i yrken med bättre villkor. Problemet är då inte brist på arbetskraft. Problemet är dåliga arbetsvillkor, något som gäller till exempel taxiförare, bussförare och undersköterskor.

LO vill därför se en modell för arbetskraftsinvandring från tredje land som bygger på tre ben:

1. **Behovsprövad arbetskraftsinvandring** – Arbetskraftsinvandring från tredje land ska vara tillåten till **bristyrken** (inte till yrken med stor efterfrågan på arbetskraft). Bristbedömningen ska ske genom en myndighetsbaserad behovsprövning där arbetsmarknadens parter ska delta i bedömningen.
2. **Krav på god försörjning** – Arbetskraftsinvandring ska ske på villkor som uppfyller kravet om god försörjning om 80 procent av svensk medianlön.
3. **Svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige** – När villkoret om god försörjning är uppfyllt ska arbetskraftsinvandrarerna ha arbetsvillkor som är minst lika bra som de villkor som regleras i svenska kollektivavtal.

³ Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. (SOU 2024:15)

Vikten av kontroller innan byte av arbetsgivare

LO menar att regeringen kan minska de negativa effekterna av direktivet genom att utnyttja de möjligheter som direktivet tillåter för att få ordning och reda i systemet. Annars är risken stor för att både arbetskraftsinvandrarerna och systemet som reglerar arbetskraftsinvandring kommer utnyttjas av oseriösa och kriminella aktörer. Här är nyckeln att stötta de seriösa arbetsgivarna och motarbeta de kriminella.

LO avstyrker regeringens förslag att *inte* utnyttja möjligheten att införa en minimiperiod under vilken arbetskraftsinvandrarerna är skyldiga att arbeta för den första arbetsgivaren (max sex månader). LO anser att sex månaders anställning ska vara ett krav. LO anser att regeringens resonemang att en sexmånadersregel skulle ge inlåsnings effekter är märkligt; hela idén med ett arbetskraftsinvandringssystem är ju att svenska arbetsgivare har behov av specifik arbetskraft. Uppstår utnyttjande och kriminalitet får arbetskraftsinvandrarerna byta arbetsgivare.

LO anser att Migrationsverket tillfälligt ska få upphäva tillståndsinnehavarens rätt att byta arbetsgivare (under högst 45 dagar) och avstyrker regeringens nuvarande förslag. Inom ramen för en sådan kontroll anser LO även att regeringen i bestämmelsen ska lägga till att Migrationsverket ska ge arbetstagarparten möjligheten att yttra sig om både villkor och den nya arbetsgivarens lämplighet. Om en sådan bestämmelse införs i utlänningslagen möjliggör det för kontroller innan det nya arbetet påbörjas. Detta stärker migrantens ställning i och med att hen inte riskerar utvisning på grund av byte till en olämplig arbetsgivare enligt Migrationsverket. Inom ramen för en sådan granskning kan Migrationsverket även kontrollera förutsättningarna för att migranten erbjuds en lön som når upp till försörjningskravet, så slipper det bli en administrativ tung börda att kontrollera på annat sätt.

En utebliven granskning innan byte av arbetsgivare kommer även försvåra bedömningen av vilket försörjningskrav/lägstalön för anställning som ska gälla för arbetskraftsinvandrarerna. I dag är kravet 80 procent av medianlön, men enligt det förslag som utredningen *Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m.* (SOU 2024:15) lämnade 2024 ska lägsta lönen lägst vara i nivå med svensk medianlön. Utredningen föreslår dock att det ska finnas undantag från denna lägstalön om det råder brist på arbetskraft i yrket. Om arbetskraftsmigranten ska arbeta inom ett bristyrke förslås kravet vara att migranten lägst ska ha en lön i nivå med svenska kollektivavtal eller praxis i branschen. I det föreslagna systemet kommer inga nya prövningar av arbetet och arbetsgivaren göras av Migrationsverket i samband med att arbetskraftsinvandrarerna byter arbetsgivare. Detta kommer leda till att problem först uppdagas vid eventuella arbetsplatskontroller med konsekvensen att arbetskraftsinvandrarerna får ett indraget arbetstillstånd.

Informationsplikt, anmälningsplikt och tillägget om utvisning

Enligt det nya direktivet ska medlemsstaterna ge tredjelandsmedborgare och framtida arbetsgivare enkel tillgång till nödvändig och korrekt information om alla styrkande handlingar som behövs för en ansökan och i förekommande fall om tillämpliga avgifter. Detsamma gäller information om villkor för inresa och vistelse, inbegripet rättigheter, skyldigheter och rättssäkerhetsgarantier, däribland rättslig prövning, för tredjelandsmedborgare och deras familjemedlemmar samt information om arbetstagarorganisationer i enlighet med nationell rätt. Det nya direktivet kräver även att "...medlemsstaten regelbundet tillgängliggör uppdaterad information för allmänheten om villkoren för utlänningars inresa och vistelse på dess territorium för att arbeta.". Regeringen menar att detta sköts på ett tillfredsställande sätt i dag och att det inte krävs några författningsändringar.

LO delar inte regeringens bedömning och anser att mer resurser behöver tillsättas, samt att regeringen behöver lägga fram förslag på författningsändringar som reglerar att allt informationsansvar ska ligga under Migrationsverket. Här menar LO att det är avgörande att informationen om hur vårt arbetsmarknadssystem (inklusive a-kassa och partssystemet), vårt välfärdssystem samt hur det svenska systemet för arbetskraftsinvandring fungerar når arbetskraftsinvandrare innan de lämnar hemlandet. Det behöver tydligt framgå vilka rättigheter och vilka skyldigheter arbetskraftsinvandrare har, respektive vilka rättigheter och skyldigheter deras arbetsgivare har. Detsamma gäller för statens, regionernas och kommunernas rättigheter och skyldigheter i relation till arbetskraftsmigranten. Migrationsverket ska även samverka med arbetsmarknadens parter för att informationen ska vara så korrekt och uppdaterad som möjligt.

LO ställer sig mycket frågande till regeringens förslag att arbetskraftsinvandraren ska ha en anmälningsplikt som leder till att arbetstillståndet dras in och vederbörande utvisas vid felaktigheter och avstyrker förslaget. I det föreslagna systemet kommer inga nya prövningar av arbetet och arbetsgivaren göras av Migrationsverket i samband med att arbetskraftsinvandrare byter arbetsgivare. Regeringen menar att det är tillräckligt med en anmälningsskyldighet. LO är av den bestämda uppfattningen att detta kommer leda till att mängder av problem först uppdagas vid eventuella arbetsplatskontroller med följden att arbetskraftsinvandraren får ett indraget arbetstillstånd. Med tanke på hur dålig kunskapen är i dag om den svenska arbetsmarknadens funktionssätt och hur utlänningslagen är utformad bedömer LO att regeringens förslag kommer leda helt fel och även öka arbetsbördan för både Migrationsverket och Migrationsdomstolarna samtidigt som utnyttjandet av arbetskraftsinvandrare kommer öka.

LO menar att det är en bättre ordning att arbetsgivaren har en informationsplikt att anmäla när en migrantarbetare börjat eller avslutat sin anställning samt att informera Migrationsverket om vilka anställningsvillkor som givits, alternativt kommer gälla framåt. Enligt dagens regelverk ska arbetsgivaren anmäla vissa förändringar, så detta tillägg kommer inte öka den administrativa bördan nämnvärt. I kombination med en granskning från Migrationsverket innan bytet till en ny arbetsgivaren, kommer detta ge ett mer robust system tack vare bättre kontroller av arbetsgivare i förbyggande syfte.

Med tanke på att det inte finns någon uppgiftsskyldighet för arbetskraftsinvandrare eller för arbetsgivare i dag, delar LO regeringens bedömning att detta är nödvändigt. Men ska denna uppgiftsskyldighet fungera krävs det också att Migrationsverket, och de andra myndigheterna som har ett regeringsuppdrag att motverka arbetslivskriminalitet, stärker sitt brottsförebyggande arbete mot oseriösa och kriminella aktörer i stället för att lägga så stor del av ansvaret på arbetskraftsinvandraren. LO anser även att arbetsgivarens anmälningsskyldighet ska vara kopplad till en lämplig och indexerad sanktionsavgift.⁴

LO tillstyrker regeringens förslag att arbetsgivare inte ska tillåtas ansöka om uppehålls- och arbetstillstånd för migranter som vill arbeta i Sverige. Det är migranten själv som söker och får sitt arbetstillstånd och uppehållstillstånd beviljat, inte arbetsgivaren.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Mattias Schulstad
Handläggare

⁴ LO anser att denna enkla administrativa skyldighet kräver en mycket liten insats från arbetsgivaren. Med anledning av detta ska sanktionsavgiften vara kännbar. Förslagsvis ska ett brott mot anmälningsskyldigheten vara minst två prisbasbelopp per arbetstagare.